

Thézeusz hajója

A jelenben megtalálhatóak az Atlantszon írott utópiák elemei, ám a nyílt tengeren átépített hajók tudása a partról kizárólag genetikus. (Johan Sjerpstra)

A kapitalizmus (piacgazdaságra épülő képviselői demokrácia) rendszere a jelenlegi formájában működésképtelenné vált. Egyrészt elértük a növekedés természeti limitjeit, és most már leginkább szemetet és környezeti károkat termelünk. Másrészt a manipulációnak olyan technikai lehetőségeit fejlesztettük ki, amelyek mára egy szolid, összefüggő és komplex rendszerré kiépülve a gazdasági, pénzügyi és társadalmi viszonyokat képesek irreális irányokba vinni. Mindez annak a specializációnak a nevében történt, amely a 17. századi tudományos forradalom, majd a felvilágosodás folyamán elvetette a nehézkes és a fejlődés akadályának tekintett egész tudatos gondolkodásmódot. Természetesen a szekularizált specializáció hatalmas és korábban elképzelhetetlen tudományos és technikai fejlődést hozott a 19. századtól egészen napjainkig, de emellett katasztrófák és társadalmi tragédiák sorát is okozta.

Az autonóm művészet 19. századi kialakulásával a vallás, majd a technikai képmédiumok elterjedésével az élethűség, végül a mindenki számára világos nagy narratíva elvárása is lepattant a művészetről, és ezzel elindult az az öngerjesztő folyamat, amelyik a kapitalizmus akkumulációs és növekedésre épülő logikáját átvéve kiépítette azt az intézményrendszert, amely támogatja a művészet önreflexív alaputatását, és amely egyértelműen vezet a modernista szabadságfogalomtól egészen a kortárs művészet *totális kompetencia* fogalmáig. Ezt az intézményrendszert alakítják éppen át a *creative industry* populista-demagóg szellemében mindenütt a világban.

A munkamegosztás rendkívül kifinomult és hatékony rendszerében a művészet jelenti azt a kicsi, de életfontosságú ellen-rendszert, amely az erőszakmentes gondolati ráhatást, a kreatív másképp gondolkodást képviseli. A művészet autonómmá válásával a valóságnál egyszerűbb körülmények között találkozhatunk valami ismeretlennel, és átélhetjük a nem-értéstől az értésig vezető

Kroszdiszciplináris vajelemzés, 2012. november
© Fotó: Ráczová Enikő

tanulságos folyamatot. A túlinterpretációval működő, befogadást segítő infrastruktúra révén a művészet felkészíti a mással, az érthetlennel való szembesülésre, és mindezzel a jövőbeli problémák megoldására. Felvértézzük magunkat az értéshez vezető interpretációs tudással, amely azonban óhatatlanul kritikus. A modernista autonómiára épülő kritikus ellen-rendszer gyengülésével az egész rendszer problémamegoldó képessége gyengül. Mivel a modern művészet is a kapitalizmus elveire (akkumuláció, növekedés) épül, mi lesz, ha az alaprendszer, azaz a kapitalizmus kényszerűen átalakul?
Milyen más modellek képzelhetők el?

Ukrán vaj az Intermédia mikroszkópja alatt

azaz: irréálisan alapos figyelmet szánni egy látszólag egyértelmű dologra

– **formai** oldalról:

a megszokott formáktól eltérő formák hatása, forma analógiák keresése (pl. olcsó krémsajt, olcsó májas, stb.)

mi a vaj igazi formája? milyen kereskedelmi vajformák léteznek?

– **gazdasági** oldalról:

ésszerűség, oda megyünk, ahol olcsóbb, meddig érdemes az élelmiszerek esetében elmenni?

mi mást árulnak még Ukrajnából a nyíregyházi piacon?

milyen magyar árukat árulnak Ukrajnában?

milyen más, ehhez hasonló piacok vannak?